

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОПТИМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ , протокол №12 від 06.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Самостійна робота здобувача (СРЗ) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

Метою самостійної роботи здобувача в межах навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього доктора філософії.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів очної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 75 % (112 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин).

У ході самостійної роботи здобувач має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної освітньо-наукової діяльності.

СРЗ в межах навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» включає:

- опрацювання лекційного матеріалу;

- опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;

- поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;

- пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;

- контрольну перевірку здобувачами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;

- підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

- систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання самостійної роботи, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Завдання для самостійної роботи здобувачів та форми її контролю

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
Змістовий модуль I. Обґрунтування організації та функціонування системи оптимізації ризиків банківської діяльності						
1.	Визначати базові засади економічних ризиків	Тема 1. Теоретичні засади економічних ризиків	Опрацювання лекційного матеріалу за темами: 1. Фактори, що створюють ризики: принципи створення класифікації ризиків. 2. Система ризиків банківської діяльності	11	Опитування за опрацьованим здобувачем лекційним матеріалом	Основна література: [1, 2, 7]. Додаткова: [17, 18, 20, 22].
2.	Визначати етапність процесу управління банківськими ризиками	Тема 2. Процес управління банківськими ризиками	Поглиблене опрацювання питань: 1. Види потенційного банківського ризику. 3. Додаткові підходи до управління банківськими ризиками	11	Поглиблене дослідження та обговорення опрацьовано о здобувачем складних питань	Основна література: [3, 5, 6, 8]. Додаткова: [11, 13, 19, 22]
3.	Визначати елементи організації та функціонування системи ризик-менеджменту в банку	Тема 3. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банку	Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за темами: 1. Засади стратегічного менеджменту з урахуванням ризику. 2. Банківський менеджмент, як ринкова модель управління економікою.	11	Апробація підібраних літературних джерел	Основна література: [3, 5, 7, 8]. Додаткова: [11, 18].

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
4.	Формувати уявлення та ідентифікувати банківські ризики	Тема 4. Виявлення та ідентифікація банківських ризиків	Контрольна перевірка здобувачами особистих знань за запитаннями: 1. Експертні методи оцінки ризиків банку. 2. Використання моделі методології VaR у сучасній практиці вимірювання кредитного ризику.	11	Контрольна перевірка викладачем особистих знань здобувача	Основна література: [5, 6, 7]. Додаткова: [13, 15].
5.	Характеризувати основні методи управління банківськими ризиками	Тема 5. Методи управління банківськими ризиками	Підготовка до контрольних робіт: 1. Додаткові підходи до управління банківськими ризиками 2. Методи формування резервів на покриття кредитних ризиків	12	Виконання контрольних робіт та їх перевірка	Основна література: [1, 2, 5, 6, 7]. Додаткова: [15, 19]
Разом за змістовим модулем I				56		
Змістовий модуль II. Формування механізму управління ризиками банківської діяльності						
6.	Визначати фактори щодо управління інвестиційним і ризиками в банку	Тема 6. Управління інвестиційними ризиками в банку	Опрацювання лекційного матеріалу за темами: 1. Оцінка проектів за методами аналізу ризику інвестицій. 2. Оптимізація управління позичковими коштами в рамках здійснення інвестиційного проекту	11	Опитування за опрацьованим здобувачем лекційним матеріалом	Основна література: [1, 2, 5]. Додаткова: [12, 23].

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
			3. Визначення проектних ризиків. 4. Методи оцінки інвестиційних проектів урахуванням ризику 3			
7.	Проводити діагностику хеджування ризиків у банку	Тема 7. Хеджування ризиків у банку	Поглиблене опрацювання питань: 1. Форми процентного ризику 2. Управління процентним ризиком 3. Процентний ризик: макроекономічне вимірювання 4. Критика розповсюджених методів вимірювання процентного ризику 5. Сутність валютного ризику та вимоги до нього	11	Поглиблене дослідження та обговорення опрацьованого здобувачем складних питань	Основна література: [5, 8]. Додаткова: [15,21].
8.	Визначати особливості управління фінансовими неціновими ризиками банку	Тема 8. Управління фінансовими неціновими ризиками банку	Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за темами: 1. Аналіз та оцінка кредитного ризику 2. Принципи управління кредитним ризиком 3. Регулювання кредитного ризику 4. Управління	11	Апробація підібраних літературних джерел	Основна література: [3, 5, 6, 9]. Додаткова: [14, 16].

№ з/п	Компетентності, які забезпечуються	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
			ризиками ліквідності 5. Закордонна практика управління кредитним ризиком			
9.	Визначати елементи управління функціональними ризиками банку	Тема 9. Управління функціональними ризиками банку	Контрольна перевірка здобувачами особистих знань за запитаннями: 1. Менеджмент: відповідальність за операції банку та реалізація політики управління ризиком 2. Основні положення геп-менеджменту	11	Контрольна перевірка викладачем особистих знань здобувача	Основна література: [1, 2, 3, 5, 8]. Додаткова: [13,22].
10.	Проводити контроль за банківськими ризиками	Тема 10. Контроль за банківськими ризиками	Підготовка до контрольних робіт: 1. Органи регулювання: створення правової середовища управління ризиком 2. Органи нагляду: моніторинг управління ризиком 3. Внутрішні аудитори: розширення функції Ради директорів в межах управління ризиком	12	Виконання контрольних робіт та їх перевірка	Основна література: [4, 8]. Додаткова: [10, 20]
Разом за змістовим модулем II				56		
Разом з навчальної дисципліни				112		

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання кожного завдання для самостійної роботи оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань для самостійної роботи у межах тем змістових модулів навчальної дисципліни наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для самостійної роботи	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗСР1	ЗСР2	ЗСР3	ЗСР4	ЗСР5	ЗСР6	ЗСР7	ЗСР8	ЗСР9	ЗСР10	
Максимальна кількість балів	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10

ЗСР– завдання для самостійної роботи здобувача.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Аналіз і управління економічним ризиком: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закладів / А.В. Матвійчук ; Вінниц.нац. технік.ун-т. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 219 с.
2. Аналіз моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посіб./В.В. Вітлинський, П.І. Верченко. – К. : КНЕУ, 2000. – 292 с.
3. Банківські ризики. Теорія та практика управління Примостка Людмила, Лисенок Алексей, Чуб Елена. / Монографія КНЕУ, 2008. – 456 с.
4. Ризики в банківській системі країн Європейського Союзу: методи визначення та управління: /Савченко О. Г. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2004. - 235 с.
5. Управління банківськими ризиками: навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана» ; ред. Л. Примостка. – 2-ге вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2009. – 600 с.
6. Управління кредитним ризиком банку: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 86 с.
7. Управління ризиками в банківській діяльності: /Галапуп Н. Д./ Тернопільська академія народного господарства. – Т., 2001. – 225 с.
8. Управління ризиками та економічною безпекою: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко, Н.В. Гайдамак]. – К.:ІПК ДСЗУ, 2010. – 237 с.
9. Ющенко В. А. Управління валютними ризиками: Навч. посібник / В. А. Ющенко, В. І. Міщенко. – К. : Знання, 1998. – 444 с.

4.2. Додаткова

10. Банківські операції: Підручник – 2-ге вид., випр. і доп. / А.М.Мороз, М.І.Савлук, М.Ф.Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон.наук, проф. А.М.Мороза. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
11. Беляков А.В. Банковские риски: проблемы учета, управления и регулирования: Разраб. по упр. банком / А.В.Беляков М. : БДЦ-пресс, 2003. – 256 с.
12. Внукова Н.Н.. Банковские операции: расчетное и кредитное обслуживание предприятий: Навч. посібник. – Харків : ВАТ «Модель Всесвіту», 2002. - 512 с.
13. Волкова Н.И., Герасименко Р.А., Чашко Т.А.. Управление банковской деятельностью: Учебно-практическое пособие / Под общей редакцией П.В.Егорова. – Донецк ООО «Юго-Восток Лтд», 2003. - 338 с.

14. Волошин ,И. В. Оценка банковских рисков: новые подходы/И.В.Волошин К. :Эльга, 2004. – 213 с.
15. Грюнинг Х. ван Брайович, Братанович С. Анализ банковских рисков: Система оценки корпоратив. упр. и упр. финансовым риском : Пер. с англ/Хенни ван Грюнинг, Соня Брайович Братанович; Вступ.сл. к рос.изд. : К.Р. Тагирбеков М. :Весь Мир, 2003. – 289 с.
16. Кабушкин С.Н Управление банковским кредитным риском: Учеб. пособие [для вузов]/С.Н.Кабушкин М. :Новое знание, 2004. – 336 с.
17. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
18. Круш П.В., Поліщук С.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.
19. Лисенок ,О.В. Управління ризиками в банку: Автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01/О.В. Лисенок ;Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана К. , 2006. – 19 с.
20. Основы банковской деятельности (Банковское дело): Учебное пособие / Под ред. Тагирбекова К.Р. –М., Изд. дом «ИНФРА-М», Изд-во «Весь мир», 2001. – 720 с.
21. Соколов ,Ю.А. Амосова Н.А. Система страхования банковских рисков/Ю.А. Соколов, Н.А. Амосова М. :Элит, 2003. – 287 с.
22. Управление рисками: Учеб. Пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб. : ОЦЭиМ, 2004. – 457 с.
23. Шелудько, Валентина Миколаївна. Фінансовий ринок: підручник / В. М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 535 с.

4.3. Ресурси Інтернет

Таблиця 4.1

№ з/п	Назва видання	Адреса в Інтернеті
1	2	3
24.	Державний комітет статистики України	http://www.ukrstat.gov.ua
25.	Комітет економічних реформ	http://www.president.gov.ua
26.	Ліга Бізнес-Інформ	http://www.liga.net
27.	Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції	http://www.investing.org.ua/ua/default/491
28.	Національний інститут стратегічних досліджень	http://www.niss.gov.ua

1	2	3
29.	Нормативні акти України	http://www.nau.kiev.ua
30.	Офіційний сайт Верховної Ради України	http://www.rada.gov.ua
31.	Офіційний сайт Національного банку України	http://www.bank.gov.ua
32.	Право. Україна	http://www.legal.com.ua
33.	Українське право	http://www.ukrpravo.com
34.	Урядовий портал	http://www.kmu.gov.ua